

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр дар мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи Араб)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ.

Дастовардҳои илмӣ-техникии имрӯз ҷаҳонро ба монанди деҳкадае гардонидаст, ки хурдтарин хабар дар кӯтоҳтарин фурсат ба дуртарин ғушаи сайёраи замин мерасад. Ҳамин аст, ки захираи муҳимтарин ва асосии ин ҷомеа иттилоот ба ҳисоб меравад ва асри кунунро асри иттилоот меноманд. Инсон сарфи назар аз он ки дар кучо ва ба чи кор машғул аст, хоставу нохоста дар ҷомеаи иттилоотӣ кору фаъолият мекунад ва вобаста ба ҷиғунагии муносибаташ ба иттилоот, на танҳо ояндаи худ, балки ояндаи миллат ва мамлакатро метавонад ҳадс занад.

Табиист, ки воситаҳои ахбори омма вобаста ба пешниҳоди иттилоот аз нигоҳи эътимоднокиву ҳадафмандӣ аз ҳамдигар тафовут доранд ва дар ин миён агентҳои миллии иттилоот ба унвони оинаи акснамҳои рӯйдодҳои дохиливу хориҷии кишвар ва баёнгари расмӣ мавқеи ҳукумат баромад менамоянд ва дар онҳо хабару мақолаҳо на аз рӯйи эҳсосоти инфиродии ин ё он рӯзноманигор ва така ба сарчашмаҳои ғайримуътамаду эҳтимолӣ, балки дар асоси фактҳои санҷидаву раднашаванда ва ифодагари мавқеи ҳукумат ба нашр расонида мешаванд.

Вобаста ба ҷойгоҳи иттилоот дар зиндагии рӯзмарра, ҳамзамон, нақши агентҳои миллии иттилоот дар тасвири муносибатҳои байнидавлатии кишварҳо таҳқиқи мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиқлол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи Араб)» зарурӣ ва саривақтӣ ба шумор меравад. Чи тавре аз таъкиди зерӣ довталаб маълум мешавад, «объекти таҳқиқро ВАО-и Тоҷикистон ва кишварҳои араби Халиҷи Форс, баҳусус, Агентии иттилоотии Саудӣ, Агентии иттилоотии Қатар, Агентии иттилоотии Аморот, инчунин, АМИТ “Ховар”, расонаҳои даврии АИ “Азия-Плюс” ва сомонии “Pressa.tj” ташкил медиҳанд» (автореферат, с.8). Чи тавре дида мешавад, ба истиснои ду номгӯи ахир объекти асосии таҳқиқро агентҳои миллии се давлати араб ташкил медиҳад.

Дар муқаддима довталаби дараҷаи илмӣ аҳаммияти омӯзиши мавзуро асоснок намуда, оид ба дараҷаи таҳқиқ, ҳадаф ва вазифаҳои он,

навоварии таҳқиқ ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшавандаро дуруст пешниҳод кардааст.

Аз мутолиаи автореферат бармеояд, ки таҳқиқ фарогири чор боб буда, ҳар боб дар навбати худ фарогири аз ду то се фасл мебошад. Робитаи байни бобҳо мантиқӣ буда, яке такмилдиҳандаи дигар қарор гирифтааст. Довталаби дараҷаи илмӣ кӯшидааст, ки дар таҳқиқ дар баробари тасвири ҷойгоҳи кишварҳои араб дар ҷаҳони имрӯз ва муносибатҳои давлатии дӯстонаи онҳо бо Тоҷикистон, инъикоси воқеаҳои Тоҷикистонро дар ВАО-и мамолики арабизабони Халиҷи Форс, хусусан, дар агентҳои миллии Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Аморотӣ Муттаҳидаи араб ва бозтоби рӯйдодҳои кишварҳои мазкури арабиро дар ВАО-и тоҷик, ба вижа АМИТ «Ховар» таҳлилу баррасӣ намудааст.

Натиҷаҳои гирифтаи довталаби дараҷаи илмӣ аз таҳлили амиқ ва ҳаматарафаи хабару иттилоот воридшуда дарак медиҳад. Масалан, таъкиди довталаби илмӣ дар мавриди он ки «Дар қиёс бо дигар агентҳои иттилоотии араб АИА дар инъикоси воқеаву рӯйдодҳои Тоҷикистон мавқеи беғаразона ва ҳамзамон нисбатан бетафовутона дорад. Он ба раванди муносибатҳои Тоҷикистон ва Аморотӣ Муттаҳидаи Араб таваҷҷуҳи бештар зоҳир карда, оид ба муносибат ва ҳамкориҳои онҳо маводи зиёд ба табъ расонидааст, ки дар муаррифии Тоҷикистон ба ҷаҳони араб нақши муҳим бозидаанд» (автореферат, с.26), ишора ба он мекунад, ки мавсуф 2219 маводеро, ки дар давоми солҳои 2014-2024 дар агентҳои давлатҳои араб ба нашр расидаву аз нигоҳи омӯрӣ 1132 (51 %) ба АИС, 734 (33 %) ба АИҚ ва 353 (16 %) ба АИА рост меояд, ҳамачониба ва мӯшикофона таҳлилу баррасӣ кардааст.

Автореферат тибқи талабот таҳия шуда, дорои арзиши баланди илмӣ мебошад, вале агар бархе пешниҳодҳои эродгунаи зер дар он ба назар гирифта мешуд, арзиши илмӣ он боз ҳам баландтар мегардид:

- 1) Агар дар автореферат ҳамон диаграммаву графикҳое, ки дар диссертатсия оварда шудааст, ворид карда мешуд, ба мақсад мувофиқ буд;
- 2) Дар сатҳи омӯзиши мавзӯ асарҳои илмӣ таҳқиқоти олимони ватанӣ камтар ба назар мерасанд;
- 3) Бо вучуди он ки навиштаҳои муаллифи рисола бисёр босаводона мебошанд, дар баъзе саҳифаҳо хатоҳои имлоӣ услубӣ ба назар мерасад (саҳ.10, 15, 18, 22; 26, 60, 62).

Хулоса, мазмун ва мундариҷаи автореферати диссертатсияи Қаландарзода Сарабек Давлатёр дар мавзуи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи Араб)» муҳтавои диссертатсияро комилан инъикос намуда, сохтор ва мундариҷаи он ба талаботи бандҳои 32-35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ мебошад.

Муқарриз:

доктори илмҳои филологӣ,
мудири шуъбаи таърихи адабиёти Институти забон
ва адабиёти ба номи Рӯдакӣ

Юсуфов Умридин

Имзои д.и.ф. Юсуфов У.А. -ро тасдиқ мекунам:

Нозири шуъбаи кадрҳои
Институти забон ва адабиёти
ба номи Рӯдакии АМИТ

Давлатов Фирдавс
Қосимович

Суроғай муассисаи пешбар:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 21.

Тел.: +992 (37) 227-29-07; +992 (37) 221-70-30.

E-mail: iza.rudaki@gmail.com

Сомонаи расмӣ: www.izar.tj

«04» сентябри соли 2026